

Hur bör miljöer av kulturhistoriskt riksintresse tas om hand? Hur ska exploatering och nybyggnation i ett riksintresse hanteras? Vilka möjligheter och begränsningar ger ett område som är förklarad som riksintresse? Detta var huvudfrågorna under en intressant konferens som hölls på Göteborgs stadsmuseum den 12 april.

FÖRE detta Turisthotellet i Marstrand var ett av tre fall som diskuterades under riksintressekonferensen.

Riksintresse – hot eller möjlighet?

KONFERENSENS huvudarrangör var ideella stiftelsen Byggnadsvårdsmagasinet, som har som syfte att bevara kulturarvet i Västsverige samt öka förståelsen för kulturhistoriska byggnader och miljöer. Byggnadsvårdsmagasinet vill också skapa debatt och bilda opinion kring frågor som berör byggnadsvård, äldre bebyggelse och spännande stadsmiljöer i Göteborgsregionen.

Bakgrunden till konferensen var den allt vanligare attityden i dagens samhälle – att kulturmiljöer ses som ett hinder vid potentiella exploateringar. Kanske beror det på en växande bostadsbrist och den byggboom som råder idag? Det ska byggas fort och helst till lägsta möjliga kostnad, vilket medför att kulturmiljöplaneringen ligger långt ner på prioriteringslistan.

Byggnadsvårdsmagasinet's mål med konferensen var att öka intresset och kunskapen för denna typ av frågor.

Att ett område är av riksintresse enligt Miljöbalken innebär att det bedöms ha så höga kulturvärden att det är av vikt för hela landet. I planeringen ska därför dessa värden ges företräde framför motstående intressen, förutsatt att inte även dessa är av riksintresse.

Regeringen beslutade i slutet av 1980-talet om vilka kulturmiljöer i Sverige som var att betrakta som riksintressanta, efter förslag från länsstyrelserna. Det är kommunerna som i sin planering ska

se till att kulturmiljövärdena inte förfärs. Riksintresset ger dock inget direkt juridiskt skydd, utan utpekandet måste följas upp i översikts- och detaljplaner med mera. Länsstyrelsen har tillsynen över att så sker och kan ingripa om värdena inte tillräckligt beaktas.

Konferensens talarlista var bred. Ca 150 representanter från kommunerna och kulturmiljövärden i hela landet deltog i konferensen, som belyste tre fallstudier i regionen:

- **Brand och återuppbyggnad i centrala Kungsbacka**

Hela innerstaden i Kungsbacka är av kulturhistoriskt intresse. Förra hösten eldhärjades kvarteret Tullen och ett av de hus som pekats ut som särskilt intressanta brann ner till grunden. Stora kulturhistoriska värden gick förlorade. Nu pågår ett svårt och omfattande arbete då kvarteret ska återuppbyggas. Hur ska de nya byggnaderna utformas? Ska man bygga i modern stil, något som representerar vår tid? Eller ska man återuppföra huset som brann ned genom att bygga en kopia? Vilken är rätt väg att gå?

- **Varför rivning av det före detta turisthotellet "Oscars" på Marstrand?**

Sammanlagt är fyra byggnader rivningshotade. Dessa har ett lagligt skydd i bevarandeplan och som riksintresseområde, men det hjälper inte. Kulturmiljövärden står helt kraftlös om inte kommunen visar intresse för bevarande. Länsstyrel-

sen vill byggnadsminnesförklara det före detta turisthotellet men fastighetsägaren anser att detta vore oansvarigt på grund av byggnadens dåliga skick.

• **Exploatering av Skansberget i Göteborg**
Skansen Kronan är en äldre försvarsanläggning från 1600-talet. Byggnaden med området runt omkring utgör statligt byggnadsminne samt riksintresseområde. 2001 kom planer på att bebygga Skansberget. Förslaget innebar förtätning med nyproduktion av bostäder och parkeringsplatser i anslutning till en äldre försvarsanläggning. Sedan dess har debatten pågått. En stark folkopinion har vuxit fram och motståndet är stort. Länsstyrelsen menar att den föreslagna detaljplanen skulle innebära stora ingrepp i kulturmiljön, vilket direkt skulle skada riksintresset.

Efter denna fördjupning avslutades konferensen med en paneldebatt där företrädare för Riksantikvarieämbetet, Handelshögskolan i Göteborg, Kulturmiljö Halland, Göteborgs universitet och fastighetskonsulten Nai Svefa debatterade samt svarade på deltagarnas frågor.

Byggnadsvårdsmagasinet hoppades att denna dag skulle fungera som en injektion i dagens samhällsdebatt om kulturmiljöfrågorna. Efter en mycket intressant och givande konferens vågar jag påstå att vi var många som blev injicerade!

Karolina Lundquist
Svenska byggnadsvårdsföreningen